

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์พยาบาล
2. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์พยาบาล โดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน
3. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

อาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกัน

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คืออาจารย์พยาบาลที่กำลังปฏิบัติงานเฉพาะในสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีการสอนวิชาการพยาบาลในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิชาชีพทุกสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 556 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายชั้นคอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาล 4 ลักษณะ คือ ลัทธิพรทนิยม จินตนิยม ปฏิบัตินิยม และอภิปิถิภาวนนุชยนิยม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ด้านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของ หลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และด้านกระบวนการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาล หาค่าเฉลี่ย และค่าเซฟ
4. การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\infty = .05$

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงไปมีอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 มีตำแหน่งหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 75.9 และเป็นผู้บริหารการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.1 มีวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงไประดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 46.6 และมีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 39.7 และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 20 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.3

2. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปคือลัทธิอภิปิถิภาวนนุชยนิยม จินตนิยม และพรทนิยม ตามลำดับ เมื่อแยกวิเคราะห์ในด้านการมุ่งหมายของการศึกษา ด้านองค์ประกอบของการศึกษา

ในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ทุกค่านมีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปที่แก้อธิษัทธิภาวมนุษยนิยม

3. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของอาจารย์พยายาม จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การสอน พบว่า

3.1 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของผู้บริหารการศึกษา และผู้สอน โน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปที่แก้อธิษัทธิภาวมนุษยนิยม จินตนิยม และพรตนิยม ตามลำดับ เมื่อแยกวิเคราะห์ในค่านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ค่านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอนพบว่า ส่วนใหญ่มีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม ยกเว้นค่านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของโรงเรียนของผู้บริหารการศึกษามีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิอธิษัทธิภาวมนุษยนิยม

3.2 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของอาจารย์พยายามวุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และระดับปริญญาโทและสูงกว่าโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปที่แก้อธิษัทธิภาวมนุษยนิยม จินตนิยม และพรตนิยม ตามลำดับ เมื่อแยกวิเคราะห์ในค่านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ค่านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอนพบว่า ทุกค่านมีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม

3.3 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของอาจารย์พยายามผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี โน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปที่แก้อธิษัทธิภาวมนุษยนิยม จินตนิยม และพรตนิยม ตามลำดับ เมื่อแยกวิเคราะห์ในค่านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ค่านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอนพบว่า ส่วนใหญ่มีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม ยกเว้นในเรื่องของโรงเรียนอาจารย์พยายามผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี มีแนวคิดโน้มไปทางลัทธิอธิษัทธิภาวมนุษยนิยม

4. การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในอาจารย์พยายาม
ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของผู้บริหารการศึกษาและครูสอนใน
แต่ละลัทธิพบว่า ผู้สอนมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามลัทธิพรทนิยมสูงกว่าผู้บริหาร
การศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลัทธิจินตนิยม ปฏิบัตินิยม และ
อรรถิภาวมนุษยนิยม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อแยกวิเคราะห์ที่ในค่านิยมมุ่งหมายของ
การศึกษา ค่านิยมประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และ
โรงเรียน และค่านิยมกระบวนการเรียนการสอน พบว่า

4.1 ในลัทธิพรทนิยม ผู้สอนมีแนวคิดในเรื่องของโรงเรียนและค่านิยม
กระบวนการเรียนการสอนสูงกว่าผู้บริหารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 ในลัทธิจินตนิยม ทุกค่านิยมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

4.3 ในลัทธิปฏิบัตินิยม ผู้สอนมีแนวคิดในเรื่องของโรงเรียนสูงกว่า
ผู้บริหารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

4.4 ในลัทธิอรรถิภาวมนุษยนิยม ผู้บริหารการศึกษามีแนวคิดในเรื่องของ
โรงเรียนสูงกว่าผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความ
แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในอาจารย์พยายาม
ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามของอาจารย์พยายามวุฒิการศึกษา
ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และระดับปริญญาโทและสูงกว่า ในแต่ละลัทธิพบว่า
อาจารย์พยายามวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา
พยายามลัทธิจินตนิยมสูงกว่าอาจารย์พยายามวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโทและสูงกว่า
และอาจารย์พยายามวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีแนวคิดทางปรัชญาการ-

ศึกษาพยาบาลลัทธิอัตถิภาวนมุนขนิมสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลัทธิพรตนิม และปฏิบัตินิมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อแยกวิเคราะห์ในค่านจุมุ่งหมายของการศึกษา ค่านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า

5.1 ในลัทธิพรตนิม อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า มีแนวคิดในค่านจุมุ่งหมายของการศึกษา และในเรื่องของโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

5.2 ในลัทธิจินตนิม อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่ามีแนวคิดในเรื่องของหลักสูตร และค่านกระบวนการเรียนการสอน สูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

5.3 ในลัทธิปฏิบัตินิม อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า มีแนวคิดในเรื่องของผู้เรียนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า และอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า มีแนวคิดในเรื่องของโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

5.4 ในลัทธิอัตถิภาวนมุนขนิม อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า มีแนวคิดในค่านจุมุ่งหมายของการศึกษา เรื่องของผู้เรียน และค่านกระบวนการเรียนการสอนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ในแต่ละลัทธิพบว่า ในลัทธิพรตนิม

อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลลัทธิพรทนิยมสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี และในลัทธิอภิปิฎกคามนุชยนิยม อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลลัทธิอภิปิฎกคามนุชยนิยม สูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในลัทธิจินตนิยม และปฏิบัตินิยม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อแยกวิเคราะห์ที่ในค่านิยมมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และค่านิยมกระบวนการเรียนการสอน พบว่า

6.1 ในลัทธิพรทนิยม อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีแนวคิดในเรื่องของหลักสูตร และค่านิยมกระบวนการเรียนการสอนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี และอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีแนวคิดในเรื่องของหลักสูตร ผู้เรียน และโรงเรียน สูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

6.2 ในลัทธิจินตนิยม ทุกค่านิยมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ในลัทธิปฏิบัตินิยม อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี มีแนวคิดในเรื่องของหลักสูตรสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

6.4 ในลัทธิอภิปิฎกคามนุชยนิยม อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีแนวคิดในเรื่องของครูสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีแนวคิดในเรื่องของผู้เรียนและโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี และอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี มีแนวคิดในเรื่องของโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านิยมอื่นไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวคิดทางคำปรัชญาการศึกษาพยาบาล

1.1 ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของ อาจารย์พยาบาลโหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม เมื่อแยกวิเคราะห์รายด้านทั้งสาม คือ ด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ด้านองค์ประกอบของการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ครู ผู้เรียน และโรงเรียน และด้านกระบวนการเรียนการสอนพบว่าโหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม (ตารางที่ 6) เมื่อจำแนกแนวคิดของอาจารย์พยาบาลตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนพบว่าโหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม และในรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่โหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยทางปรัชญาการศึกษาทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ ฟูลเจอร์ (1976) ที่พบว่านักศึกษาปริญญาตรีและนักศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยโอเรกอน มีความเชื่อโหม่ไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม โคลเวียม (1979) ที่พบว่านักศึกษาครูระดับปริญญาตรีชาวอเมริกันและฮิปปี้ มีแนวคิดโหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม สมพงษ์สิงหะพล (2523) ที่พบว่านักศึกษาครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีสุดท้าย มีแนวคิดโหม่ไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม รัชนี พิษเสนีย์ (2526) พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้ มีแนวคิดโหม่ไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม และ อรสา สุขเปรม (2526) ที่พบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร มีแนวคิดโหม่ไปทางลัทธิประสมการนิยม ซึ่งปรัชญาลัทธิพัฒนาการนิยม และประสมการนิยม ต่างก็ประยุกต์มาจากปรัชญาทั่วไปปฏิบัตินิยม (บรรจง จันทระสา 2522 : 78 ; สงัด อุทรานันท์ 2527 : 53) และเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์และแนวเหตุผลต่าง ๆ เชื่อว่ามาจากสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ

ประการแรก การรับอิทธิพลจากต่างประเทศ กล่าวคือ การศึกษาพยาบาลของไทยได้เริ่มโดยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานทรัพย์สนับสนุนพระองค์ตั้งสถานศึกษาวิชาศุภกรรมและพยาบาลของสตรีขึ้นในบริเวณสถานที่แห่งเดียวกันกับโรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ. 2439 ครูผู้สอน คือ นายแพทย์ เอช อคัม (พระนามักสรพรโรก)

ชาวอังกฤษ โค้ทริงจัทซ่งเค็กตงไทย 4 คน ให้ไปเรียนวิชาพยาบาลและศัลยกรรมที่
 แชนใหม่ที่อังกฤษ หลังจากนั้นก็มีภารกิจตั้งโรงเรียนพยาบาลสภาภาษาไทย และ
 โรงเรียนพยาบาลศัลยกรรมและอนามัยแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะสอน
 ศาสนาคริสต์นิกายเพรสไบทีเรียน การพยาบาลจึงได้เนื้อหาสาระมาจากต่างประเทศ
 ต่อมาได้มีการเตรียมครูพยาบาล โดยสมเด็จพระบรมราชชนกกรมหลวงสงขลานครินทร์
 โค้ทริงสนับสนุนพยาบาลไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศด้วยทุนส่วนตัวพระองค์ และทุนมูลนิธิ
 รอกกีเฟลเลอร์ ๗ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่อมาภายหลังบุคคลเหล่านี้ได้กลับมา
 เป็นกำลังสำคัญของการพยาบาลในประเทศ นอกจากนี้ยังมีอาจารย์พยาบาลชาวสหรัฐ-
 อเมริกา เข้ามาวางรากฐานหลักสูตรการเรียนการสอนทางการพยาบาลแนวใหม่ด้วย
 และต่อมาพยาบาลไทยได้รับทุนอุดหนุนจากองค์การต่างประเทศ เช่น องค์การอนามัย-
 โลก ยูนิเซฟ แชนโคลัมเบีย ให้ไปศึกษาต่อ อบรม และปฏิบัติงาน จึงได้รับเอาแนวคิด
 ทางลัทธิปฏิบัตินิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในขณะนั้นเข้ามาเผยแพร่
 ในวงการศึกษานพยาบาล

ประการที่สอง ลักษณะการจัดการศึกษาของวิชาชีพ ซึ่งมีการ
 เปลี่ยนแปลงตามสมัย กล่าวคือ การจัดการศึกษาพยาบาลในระยะหลังสงครามโลก
 ครั้งที่ 2 จะเน้นที่ตัวผู้ป่วยและเป็นลักษณะรูปแบบการแพทย์ซึ่งมีวิธีการและเทคโนโลยี
 ใหม่ในการรักษาพยาบาลมากขึ้น และมีวิทยาการเฉพาะสาขา นักศึกษามีสิ่งที่จะต้อง
 เรียนรู้มากมาย การศึกษาจึงเป็นไปในรูปแบบการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดมากขึ้น
 (วิเชียร ทวีธาก 2523 : 21) ได้มีการนำกระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นกระบวนการ
 การแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ทางการพยาบาลมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน
 คลินิก ชเวียร์ (Schweer 1972 : 29-30) ได้กล่าวว่า การศึกษาพยาบาล
 ควรเน้นที่ปัญหาเป็นศูนย์กลางเพื่อช่วยให้มีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์
 สังคม เพื่อนำมาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ
 ซิลวา (Silva 1971 : 531) ที่ว่า ปัจจุบันหลักสูตรพยาบาลทั่วไปได้เน้นให้
 นักศึกษามีทักษะในการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกโดยวิธีวิทยาศาสตร์ มีสัมพันธภาพที่ดีกับ
 บุคลากรในทีม เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับมนทัศน์ หลักการ และเหตุจูงใจ เพื่อนำไป
 ประยุกต์ในการให้บริการในวิชาชีพ และ จรัสศรี รัมมะวาส (2526 : 4-5)

ยังไ้รวบรวมลักษณะของบัณฑิตพยาบาลของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นลักษณะที่เน้นการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในลัทธิปฏิบัตินิยม คือ สามารถที่จะวินิจฉัยปัญหา วางแผนและให้การพยาบาลได้เหมาะสมตามปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยแต่ละบุคคล ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชนในด้านการป้องกันโรค แนะนำและส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ควร เป็นผู้มีความริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบในหน้าที่และเป็นพลเมืองที่

ประการที่สาม เกี่ยวข้องกับการเกิดระบบการศึกษายาบาลในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่เดิมการศึกษายาบาลเป็นโรงเรียนที่ขึ้นอยู่กับโรงพยาบาล ใ้ระบบการเรียนรู้แบบถ่ายทอดความรู้ที่ได้มีผู้คนพบมาแล้วให้ผู้เรียนจากจำและนำไปปฏิบัติตามคำสั่ง ตามระเบียบหรือรูปแบบที่แพทย์กำหนดไว้ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การศึกษาเจริญก้าวหน้ามาก การศึกษายาบาลกลายเป็นสถาบันอิสระแขนงหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำให้มรรยาการศึกษาเรียนรู้กว้างขวางขึ้น การศึกษายาบาลได้พัฒนาไปสู่รูปแบบการแก้ปัญหา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในปรัชญาการศึกษา ซึ่งมุ่งสอนให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ตามหลักและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลทั่วไปได้ มีความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์ที่จะพัฒนาตนเองในวิชาชีพต่อไปได้ (วิเชียร ทวีธนา 2523 : 20-24)

จากลักษณะของวิชาชีพพยาบาลที่ค้องแก้ปัญหาและให้การพยาบาลผู้ป่วย ดังนั้น การที่อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษายาบาลใหม่ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยมจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การจัดดำเนินการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เมื่อพิจารณาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษายาบาลของอาจารย์พยาบาล ในแต่ละลัทธิพบว่า โนมไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม ($\bar{x} = 25.88$) รองลงไปได้แก่ ลัทธิอัตถิภาวนิยม ($\bar{x} = 14.81$) จินตนิยม ($\bar{x} = 5.54$) และพรตนิยม ($\bar{x} = 3.77$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6 ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละค่าน หรือพิจารณาในแต่ละลัทธิและแต่ละค่านในอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน พบว่า ส่วนใหญ่มีแนวคิดใหม่

ไปทางลัทธิปฏิบัตินิยม รองลงไปคือ อุดมคติภาวะมนุษย์นิยม จีนตินิยม และพรตินิยม ตามลำดับ (ตารางที่ 7-9) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ บีวีส์ ที่ว่า ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลัทธิปฏิบัตินิยม มีความเด่นและรุ่งเรืองมาก ทำให้ เกิดศูนย์รวมของการพยายาม และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ลัทธิอุดมคติภาวะมนุษย์นิยม เริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติการศึกษา อุดมคติที่เคยเป็นที่นิยมในอดีตจะมีความ สำคัญน้อยลง แต่ทั้ง 4 ลัทธิก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการศึกษา และต่อ การศึกษาพยายาม (Bevis 1979 : 100) และในปัจจุบันนี้ลัทธิปรัชญาการศึกษาที่ อาจารย์พยายามส่วนใหญ่ยึดถือ คือ ปฏิบัตินิยม และอุดมคติภาวะมนุษย์นิยม (McDaniels 1983 : 62) แต่เนื่องจากวิชาชีพพยายามเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง การเรียนการสอนจึงมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องสัมพันธ์สอดคล้องและประสม ประสานกันไป (จินตนา ยูนิพันธุ์ 2527 : 20) อีกทั้งการศึกษาในภาคทฤษฎีจะ เสริมการศึกษาภาคปฏิบัติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในขณะที่เกี่ยวข้องกันประสบการณ์จากภาคปฏิบัติ ก็จะช่วยเสริมความรู้ในภาคทฤษฎีด้วย และจากการที่ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประสบการณ์ด้วยตนเอง ได้พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกการ ตัดสินใจปฏิบัติการพยายามด้วยตนเอง และได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ ประจำวัน เป็นโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองและวิชาชีพด้วย (ทัศนา บุญทอง 2522 : 21) ในการปฏิบัติการพยายามจำเป็นต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ใน การทำงานมาประกอบในการพิจารณาหาสาเหตุ หาวิธีแกไขปัญหา และตัดสินใจ เลือกวิธีแกไขปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด แนวทางในการศึกษาวิชาพยายามในปัจจุบัน จึงนิยมใช้วิธีการแกไขปัญหาเป็นหลัก (วรรณวิไล จันทราภา 2523 : 195) ดังนั้น ลัทธิปฏิบัตินิยม จึงยังคงมีลักษณะเด่นและเป็นพลังสำคัญในการศึกษาพยายามมาก ที่สุด

ปรัชญาการศึกษาพยายามลัทธิพรตินิยม มีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากแนวคิดนี้มีค่านิยมในการอุทิศตนตามความเชื่อในทางศาสนาที่เน้นให้พยายาม เสียสละ อุทิศตนในการทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้พ้นทุกข์ทรมานโดยไม่หวัง สิ่งตอบแทน ดังนั้น แนวคิดของการศึกษาพยายามลัทธินี้จึงมุ่งให้ผู้เรียนมีความเสียสละ ออกทน และอุทิศตนในการทำงานโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยากของตน มีการถ่ายทอด

ความรู้ที่มีมาแต่ในอดีตให้ดูเรียนแจกจ่ายและปฏิบัติตาม เพื่อให้สามารถให้การพยาบาล ผู้ป่วยได้ แต่ในสภาวะการศึกษาพยาบาลในปัจจุบันความรู้ในอดีตมีความสำคัญน้อยลง ทั้งนี้เพราะวิทยาการทางการแพทย์และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามาก มีสิ่งที่น่าสนใจ และวิทยาการใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เกิดขึ้นมากมาย ประกอบกับลักษณะ ของสังคมและรูปแบบของการพยาบาลเปลี่ยนไป พยาบาลต้องแก้ปัญหาและให้บริการ แก่ผู้มารับบริการซึ่งมีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นหากจะยังคงยึดปฏิบัติก็จะทำให้วิชาชีพพยา- บาลอาจถึงไม่สามารถพัฒนาให้ทันกับวิชาชีพอื่นในเพิ่มสุภาพ และจากสภาพของเศรษฐกิจ- กิจสมัยปัจจุบัน การทำงานเลี้ยงชีพจำเป็นต้องมีค่าตอบแทนและผลประโยชน์เป็นการ แลกเปลี่ยนมากขึ้น พยาบาลเองก็จำเป็นต้องปรับตัวตามสภาพของเศรษฐกิจปัจจุบัน การปฏิบัติงานจึงต้องกระทำโดยหวังผลตอบแทนเพื่อการดำรงชีพ ส่วนค่านิยมในเรื่อง ของคุณธรรม การมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และความเสียสละยังคงเป็นสิ่ง สำคัญสำหรับผู้ที่จะมาเป็นพยาบาล ดังนั้น แนวคิดในอัตวิสัยนี้แม้จะมีความสำคัญเป็นลำดับ สุกท้าย แต่ก็ยังคงอยู่ในระบบค่านิยมทางการพยาบาล

2. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละลัทธิ

2.1 ลัทธิพรทนิยม

2.1.1 ผู้สอนมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลสูงกว่า ผู้บริหารการศึกษา (ตารางที่ 10) ซึ่งตอบสนองสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจ เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้ที่โคจรบนแนะนำและร่วมปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกร่วมกับนักศึกษา ใ้ใกล้ชิดผู้เจ็บป่วย จึงเห็นความสำคัญให้ดูเรียนมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล สามารถให้การดูแลช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย มีความเสียสละ ออกทน และยึดมั่นในศีลธรรม คุณธรรม ในขณะที่ผู้บริหารจะมุ่งพัฒนาวิชาชีพ และมุ่งแก้ปัญหาผู้ป่วยและสังคมใน สภาพการณ์จริง จึงมุ่งเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ จึงให้ความสำคัญต่อแนวคิดลัทธิพรท- นิยมน้อยกว่าผู้สอน

2.1.2 อาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีแนวคิด ทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธิพรทนิยมสูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์ การสอนมากกว่า 10 ปี (ตารางที่ 13) ซึ่งตอบสนองสมมติฐานของการวิจัย อาจารย์

เนื่องจากประสบการณ์การสอนที่ต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นและการปฏิบัติแตกต่างกัน โดยที่อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี ได้ปฏิบัติงานด้านการสอนมานานน้อยกว่า ค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังจากสถาบันการศึกษาในเรื่องของการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ การเสียสละ และการอุทิศตนเพื่องานยังคงมีอยู่สูงกว่าอาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี ซึ่งเห็นความสำคัญของการปฏิบัติในสภาพการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันมากกว่าการยึดถือค่านิยมในเรื่องการเสียสละ อุทิศตนเพื่องาน และแครมเมอร์ (Kramer 1968 : 117) กล่าวว่า เมื่อพยาบาลต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับระบบราชการ ทำให้ค่านิยมทางวิชาชีพลดลง อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของผู้ที่ปฏิบัติงานมานานกว่ามีค่านิยมในเรื่องนี้ลดน้อยลง

จากการที่แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธิพรทนิยมของอาจารย์พยาบาลแตกต่างกัน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการปฏิบัติตนของอาจารย์พยาบาลซึ่งเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน จากค่านิยมที่ว่า พยาบาลควรเป็นผู้มีความเสียสละ อุตสาห และอุทิศตนเพื่องาน มีความเมตตาสงสารผู้เจ็บป่วย หากอาจารย์พยาบาลไม่ให้ความสำคัญต่อก่านิยมเหล่านี้ นักศึกษาซึ่งยึดถืออาจารย์พยาบาลเป็นตัวอย่างก็ย่อมจะให้ความสำคัญต่อก่านิยมนั้นน้อยเช่นกัน ดังนั้น หากจะผลิตพยาบาลให้เป็นผู้ที่มีความเมตตา มีคุณธรรมตามที่สังคมคาดหวังไว้ ควรที่จะมีการปรับปรุงหรือส่งเสริมแนวคิดในปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลในลัทธินี้ให้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

2.2 ลัทธิจินตนิยม

2.2.1 ผู้บริหารการศึกษาและครูสอน และอาจารย์พยาบาล ผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ต่างก็มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธิจินตนิยมในแต่ละลัทธิและแต่ละท่าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 10, 12) ซึ่งไม่ตอบสนองสมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลลัทธิจินตนิยมจะมุ่งในการส่งเสริมให้มีความรัก ความภาคภูมิใจในวิชาชีพและสถาบันการศึกษาของตน มีความซื่อสัตย์ มีความภาคภูมิใจที่ได้เสียสละและอุทิศตนเพื่อการศึกษาพยาบาลผู้ป่วย และคำรณในวิชาชีพการพยาบาลตามแบบอย่างของ ฟลอเรนซ์ ในติงเกอ (Bevis 1978 : 34-35) ซึ่ง

แนวคิดนี้ยังคงมีอยู่ในค่านิยมของการปฏิบัติที่พยายามล่าช้าเกินไป ทั้งนี้ อาจารย์พยายามไม่ว่าจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใด หรือมีประสบการณ์มานานเท่าใด ทางก็ยังคงยึดถือและประพฤติปฏิบัติที่คนตามแนวคิดในลัทธินี้

2.2.2 อาจารย์พยายามหาวิธีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าที่มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในลัทธิจินตนิยมสูงกว่าอาจารย์พยายามหาวิธีการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า (ตารางที่ 11) ซึ่งตอบสนองของสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ เนื่องจากอาจารย์พยายามหาวิธีการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีการเรียนรู้มากขึ้น ย่อมมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ ที่ทันสมัยได้ศึกษารวมทั้งมีโอกาสได้ศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติและค่านิยมทางการพยายามที่ใหม่กว่า จึงอาจทำให้การยึดถือแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในลัทธิจินตนิยมลดลงไป ทั้งนี้ จึงทำให้มีแนวคิดในลัทธินี้แตกต่างไปจากอาจารย์พยายามหาวิธีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในลัทธิจินตนิยม เน้นถึงความรู้สึก ความรัก ความภาคภูมิใจในวิชาชีพและสถาบันการศึกษาพยายาม อุดมคตินี้เป็นค่านิยมที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่พยายามทุกคนพึงยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้พยายามเกิดความภาคภูมิใจและเต็มใจที่จะให้บริการแก่สังคม หากอาจารย์พยายามไม่เห็นความสำคัญอาจจะเกิดข้อเสียดต่อการปฏิบัติที่พยายามของวิชาชีพและต่อการสอนนักศึกษา เพราะยอมเห็นว่าการให้การพยายามผู้ช่วยเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำมากกว่าความรู้สึกอยากจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อให้วิชาชีพพยายามเป็นที่ยอมรับของสังคม และได้รับการยกย่องสรรเสริญ ควรที่อาจารย์พยายามทุกคนจะยึดและเห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ให้สอดคล้องกัน

2.3 ลัทธิปฏิบัตินิยม

อาจารย์พยายาม 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารการศึกษาและผู้อบรม อาจารย์พยายามหาวิธีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และระดับปริญญาโทและสูงกว่า และในอาจารย์พยายามผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ทางก็มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยายามในลัทธิปฏิบัตินิยม ไม่

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตอบสนองสมมติฐานของการวิจัยเนื่องจาก วิชาศัลยกรรมเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติและการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาผู้ป่วย เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนนกที่ได้อภิปรายมาแล้ว และการส่งเสริมให้ยูเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผูกความมีประชาธิปไตย เป็นการฝึกและเตรียมยูเรียนให้นำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการปรับตัวและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นการพัฒนาในตนเองและวิชาชีพ ทั้งนี้แนวคิดในลัทธินี้จึงเป็นหลักยึดและได้รับการยอมรับจากอาจารย์พยาบาลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และควรที่จะยึดเป็นหลักในการให้การพยาบาลผู้ป่วยและการสอนนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.4 ลัทธิอัตถิภาวนิยม

2.4.1 อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่า มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธิอัตถิภาวนิยมสูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า (ตารางที่ 11) ซึ่งตอบสนองสมมติฐานของการวิจัย อาจเนื่องจากอาจารย์พยาบาลที่มีความรู้สูงกว่า มีประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นแนวคิด ค่านิยม หรือทฤษฎีทางการพยาบาลใหม่ ๆ ได้ดีกว่า และเนื่องจากลัทธิอัตถิภาวนิยมเป็นแนวคิดใหม่ล่าสุด และเริ่มมีบทบาทต่อการปฏิบัติทางการพยาบาลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา (Bevis 1979 : 100) ซึ่งแนวคิดในลัทธินี้มุ่งเน้นการมีอยู่ของมนุษย์ เสรีภาพ และความรับผิดชอบของบุคคลที่จะกำหนดทางเลือกและแนวทางชีวิตของตนเอง คือ ให้ความสำคัญต่อผู้ป่วยในการเลือกและตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและชีวิตของเขา และให้เสรีภาพแก่ยูเรียนในการที่จะเลือกเรียนและปฏิบัติทางการพยาบาลด้วยตัวของเขาเอง และต้องรับผิดชอบต่อทางเลือกและการกระทำของตนเองด้วย เนื่องจากบุคคลมักจะมีคุณสมบัติเป็นประจำ และมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ต่างกันไป ทั้งนี้ยูเรียนที่มีความรู้สูงกว่าจึงเรียนรู้และยอมรับแนวคิดใหม่นี้ไว้ปฏิบัติได้ดีกว่า จึงทำให้อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกวามีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธินี้สูงกว่าอาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า

2.4.2 อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลลัทธิอัตถิภาวนิยมสูงกว่อาจารย์พยาบาลผู้มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี (ตารางที่ 14) ซึ่งตอบสนองของสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์พยาบาลที่สำเร็จการศึกษามาไม่นานเป็นบุคคลที่อยู่ในยุคสมัยใหม่กว่า เป็นยุคที่ไ้รับอิสระ มีเสรีภาพ กล้าแสดงออก และไ้รับการศึกษอาบรมมาในแนวคิดที่ใหม่กว่า ไ้รู้จักเลือกทางเดินชีวิต และมีความรับผิดชอบตอตนเองและตอผู้อื่น ดังนั้นจึงเห็นและไ้ความสำคัญตอแนวคิดลัทธิอัตถิภาวนิยมสูงกว่บุคคลผู้ไ้รับแนวคิดและการศึกษอาบรมในยุคที่นานกว่า

เนื่องจากแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลลัทธิอัตถิภาวนิยม-นิยมนี้มีความสำคัญตอการปฏิบัติกาพยาบาลในยุคใหม่ และนับวันจะทวีความสำคัญมากขึ้น การพยาบาลจะมุ่งเน้นการไ้การพยาบาลผู้ป่วยทั้งบุคคลมากกว่าที่จะแยกกระทำเป็นส่วน ๆ รวมทั้งการไ้เสรีภาพแก่ผู้เรียนที่จะเลือกวิถีการ เรียนด้วยตนเอง ภายไ้ความรับผิดชอบของตน ซึ่งการศึกษาคควรจะนำสังคมและเป็นไปตามความถองการและความพอใจของผู้เรียน ดังนั้น การที่อาจารย์พยาบาลวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนสูงกว่ มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธินี้แตกต่างไปจากอาจารย์พยาบาลกลุ่มอื่น อาจแสดงถึงการไม่พรวนหรือไม่เข้าใจถึงแนวคิดใหม่นี้ ควรที่จะส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลดังกล่าวไ้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในลัทธินี้ โดยส่งเสริมให้อาศึกษาทอหรือเข้ารับการอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพยาบาล เพื่อให้การจ้คดำเนินการศึกษตามแนวคิดใหม่นี้มีความสอดคล้องตอกัน เป็นประโยชน์ตอการศึกษาและวิชาชีพพยาบาลตอไป

3. ผลการ เปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน

3.1 อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนต่างกัน ส่วนใหญ่มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละลัทธิและในแต่ละคานแตกต่างกัน ซึ่งตอบสนองของสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจอธิบายไ้ว่าอาจารย์พยาบาลที่มีพื้นความรู้

สูงกว่าและมีประสมการณ์มากกว่า มีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้มากกว่า ซึ่ง ช่าง บัณฑิต (2507 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า ปรินซ์ที่บุคคลยึดถืออยู่นั้นยอมเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์และความรู้สึกของบุคคลที่ว่าสิ่งที่ตนยึดถือดีที่สุดแล้วหรือควรได้รับการปรับปรุง อีกทั้งอาจารย์พยาบาลที่มีความรู้ในระดับปริญญาโทและสูงกว่าและมีประสมการณ์การสอนมากกว่า ส่วนใหญ่จะมีโอกาสรวมในการบริหารงานและจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ มากกว่าอาจารย์กลุ่มอื่น ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ บุทธิ สุวรรณศิริ (2520 : 132-133) ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ท่อการวางแผนการเรียนการสอนในด้านการบริหาร การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและการประเมินผล สูงกว่าอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาและประสมการณ์การสอนต่างกัน มีความแตกต่างกัน

3.2 อาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ส่วนใหญ่มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละอิทธิและแต่ละท่าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ยอมรับของสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อธิบายได้ว่า จากลักษณะการเรียนการสอนของวิชาชีพพยาบาลที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการสอนร่วมกันเป็นทีม ดังนั้น การกำหนดนโยบาย วางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องกระทำด้วยการร่วมมือกันทั้งฝ่ายผู้บริหารการศึกษาและครูสอน ซึ่งต้องอาศัยประสมการณ์ ความคิด และข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย และส่วนใหญ่ผู้บริหารการศึกษาจะทำหน้าที่ด้านการสอนด้วย อีกทั้งสถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจะมีการสับเปลี่ยนผู้ที่มาดำรงตำแหน่งผู้บริหารทุก 4 ปี ดังนั้น จากการมีส่วนร่วมในการจัดดำเนินการศึกษาร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงทำให้แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของผู้บริหารการศึกษาและครูสอน ไม่มีความแตกต่างกัน

จากการที่วุฒิการศึกษาและประสมการณ์การสอนของอาจารย์พยาบาลมีส่วนทำให้แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน ซึ่งแนวคิดที่แตกต่างกันนี้

จะมีผลทำให้การจกดำเนินการศึกษาเกิดความไม่สอดคล้องกันได้ ทั้งที่อภิปรายมาแล้ว
 กังนั้น ควรที่จะสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลทุกคนมีโอกาสศึกษา หรืออบรมทางวิชา-
 การเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และแนวคิดทางการพยาบาลมากขึ้น

4. ผลการเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละค่านของ ทั้ง 4 ลัทธิ

4.1 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละลัทธิ ค่านองค์-
 ประกอบของการศึกษาในเรื่องของครูของอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการ-
 ศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าครูในความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่
 ไม่ว่าจะยึดลัทธิใดก็คือครูที่ดี ทั้งเช่น พรจันทร สุวรรณชาติ (2523 : 317-318)
 มีความเห็นว่าอาจารย์พยาบาลควรเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตามระดับที่กำหนดไว้ มีความรู้
 ในเฉพาะสาขาที่ดำเนินการสอนและสามารถที่จะนำความรู้นี้มาใช้ในการเรียนการสอน
 ได้อย่างดี มีความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มี
 ประสบการณ์ในวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษา วิเชียร ทวีฉาน (2523 :
 29) มีความเห็นว่า อาจารย์พยาบาลคองรักวิชาชีพพยาบาล สนใจที่จะพัฒนาตนเอง
 เพื่อการเป็นนักปฏิบัติการพยาบาลที่ดี และเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่
 นักศึกษา และ รัตนา คำบุญเรือง (2523 : 213) มีความเห็นว่า อาจารย์-
 พยาบาลคองเป็นแม่พิมพ์ที่ดี คือมีความรับผิดชอบสูง มีจริยธรรม และคุณธรรมให้ลูกศิษย์
 ยึดเป็นตัวอย่าง ซึ่งจากความคิดเห็นและเหตุผลดังกล่าวทำให้แนวคิดทางปรัชญาการ-
 ศึกษาพยาบาลในเรื่องของครูของอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และ
 ประสบการณ์การสอนต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละลัทธิ ค่านองค์-
 ประกอบของการศึกษาในเรื่องของโรงเรียน ของอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่
 วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน พบว่า ส่วนใหญ่มีแนวคิดแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจ
 หรือทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบัน ทางปฏิบัติงานของตนไป

ตามความเชื่อที่ตนมีอยู่ หรืออาจเนื่องจากระบบการบริหารและการจัดการซึ่งนโยบาย การประพฤติปฏิบัติจะมีผลเกี่ยวของและมีผลประโยชน์ต่อบุคคลต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้อาจารย์พยายามมีแนวคิดเรื่องความสำคัญและหน้าที่ของโรงเรียนต่อผู้เรียนและ สังคมต่างกันไป ซึ่งแนวคิดที่ต่างกันในาจะมีผลกระทบต่อการผลิตบัณฑิตพยาบาล เพราะ ความคิดเป็นพื้นฐานของการกระทำของบุคคล และบุคคลจะตัดสินใจกระทำใด ๆ ตามความเชื่อที่ตนมีอยู่ ซึ่งความเชื่อในปรัชญาการศึกษาลัทธิต่าง ๆ จะมีผลต่อการ กระทำหรือการปฏิบัติหน้าที่สอนของครู (เมซี บิลันชานนท์ 2523 : 100) ผู้วิจัย มีความเห็นว่าหากจะยังคงให้แนวคิดของอาจารย์พยาบาลในเรื่องของโรงเรียนแตกต่างกันไป จะมีผลทำให้อาจารย์พยาบาลมีเป้าหมายต่อการผลิตบัณฑิตพยาบาล ซึ่งจะออกไปให้บริการต่อสังคมต่างกันได้ ผู้บริหารการศึกษาน่าที่จะพิจารณาให้อาจารย์พยาบาล ทั้งหมดเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เพื่อ เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์พยาบาลที่จะยึดถือและปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยที่แสดงว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลโน้มไป ทางลัทธิปฏิบัตินิยมสูง และมีแนวคิดในลัทธิจินตนิยม และพรคนิยมต่ำ รูปการนี้ควร ส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลเห็นความสำคัญของค่านิยมที่ว่าพยาบาลเป็นผู้มีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน มุ่งช่วยเหลือผู้ป่วยได้รับความสุขสบายและปลอดภัยมากที่สุด และ พยาบาลควรมีความรักและภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเอง โดยยึดความคิดนี้รวมไปกับการ มุ่งปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหาผู้ป่วยและสังคม
2. จากผลการวิจัยที่แสดงว่า วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน มีผลต่อแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาล ดังนั้น สถาบันการ- ศึกษาพยาบาลทุกแห่งควร ใ้ส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทาง วิชาการและประสบการณ์ โดยการให้โอกาสอาศัยศึกษาต่อ อบรม ทูงาน และรวม ประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพยาบาล

3. จากผลการวิจัยที่แสดงถึงแนวคิดในเรื่องของโรงเรียนของอาจารย์พยาบาลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาพยาบาลควรจัดประชุมและทำความเข้าใจในระหว่างอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวนโยบายของสถาบันที่มีต่อการศึกษาพยาบาลและสังคม เพื่อให้มีความเข้าใจที่สอดคล้องและเป็นแนวทางให้อาจารย์พยาบาลยึดถือและปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ศึกษาปรัชญาการศึกษาพยาบาลในแต่ละสถาบันการศึกษาพยาบาล ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลหรือไม่